

**O'ZBEKISTONDA INSON QADRINI ULUG'LASH VA TO'SIQSIZ
TURIZMNI AMALGA OSHIRISH CHORA TADBIRLARI
МЕРЫ ПО ПООЩРЕНИЮ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО ДОСТОИНСТВА И
РЕАЛИЗАЦИИ БЕЗБАРЬЕРНОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ
MEASURES TO PROMOTE HUMAN DIGNITY AND IMPLEMENT
BARRIER-FREE TOURISM IN UZBEKISTAN**

¹Ulugboyeva Ezozahon Inomjanovna

¹Toshkent shahar asiatur turistik firmasi

Nemis tili tour operator

Аннотация O'zbekistonda globallashuv jarayonining yorqin ko'rinishlaridan biri so'nggi yillarda jadal sur'atlar bilan o'sib borayotgan xalqaro turizmning faol rivojlanishidir. O'zbekiston uzoq muddatli rivojlanish turizimning yangi strategiyasini amalga oshirishga kirishdi, shular qatorida turizm industriyasini rivojlantirish, uning yakuniy maqsadi mamlakatni jahon turizmining jozibador markaziga aylantirish, ichki turizmni rivojlantirish hamda axoli orasida moddiy va manaviy yordamga muxtoj insonlar uchun to'siqsiz turizmni yo'lga qo'yishdan iboratdir.

Аннотация Одним из ярких проявлений процесса глобализации в Узбекистане является активное развитие международного туризма, который стремительно растет в последние годы. Узбекистан приступил к реализации новой стратегии долгосрочного развития туризма, включая развитие туристической отрасли, конечной целью которой является превращение страны в привлекательный центр мирового туризма, развитие внутреннего туризма, создание безбарьерного туризма для нуждающихся в материальной и моральной поддержке населения. состоит из продуктов питания.

Abstract One of the bright manifestations of the globalization process in Uzbekistan is the active development of international tourism, which has been growing rapidly in recent years. Uzbekistan has started to implement a new strategy of long-term development tourism, including the development of the tourism industry, the ultimate goal of which is to turn the country into an attractive center of world tourism, the

development of domestic tourism, and the establishment of barrier-free tourism for people in need of material and moral support among the population. consists of food.

Tayanch so'zlar Turizm, to'siqsiz turizm, industriya, madaniy meros, turoperator faoliyati, virtual turizm

Ключевые слова: Туризм, безбарьерный туризм, промышленность, культурное наследие, тuroperatorская деятельность, виртуальный туризм

Keywords: Tourism, barrier-free tourism, industry, cultural heritage, tour operator activities, virtual tourism

O'zbekistonda globallashuv jarayonining yorqin ko'rinishlaridan biri so'nggi yillarda jadal sur'atlar bilan o'sib borayotgan xalqaro turizmning faol rivojlanishidir. O'zbekiston uzoq muddatli rivojlanish turizmining yangi strategiyasini amalga oshirishga kirishdi, shular qatorida turizm industriyasini rivojlantirish, uning yakuniy maqsadi mamlakatni jahon turizmining jozibador markaziga aylantirish, ichki turizmni rivojlantirish xamda axoli orasida moddiy va manaviy yordamga muxtoj insonlar uchun to'siqsiz turizmni yo'lga qo'yishdan iboratdir. Xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganish shuni ko'rsatadiki, uzoq muddatli mamlakatda to'siqsiz turizmni rivojlantirishda yagona siyosat va strategiyaning yo'qligi rivojlanishga to'sqinlik qiladigan dolzarb muammo hisoblanadi. O'zbekistonda Turizm soxasi oldida turgan eng muhim vazifa, bugungi kunda - brendni faol targ'ib qilish, xizmatlar sifati va bozorda raqobatbardoshlikni ta'minlash bo'lib kelmoqda.

Turizmni rivojlantirish davlat darajasidagi boshqaruv qarorlari va mahalliy darajada samarali faoliyatni amalga oshirishni nazarda tutadi. Rivojlanish strategiyasini amalga oshirish, qoidalarga rioya qilish, shart mas'ul shaxslarning vazifalarini bajarish va ta'minlash, ish mexanizmlarining sifati tekshirish bunga erishish imkonini beradi va yaqin kelajakda ijobiy natijalar ko'rsatadi.

Turizm salohiyatini rivojlantirish va undan oqilona foydalanish mamlakatning milliy salohiyati hozirgi zamonda imkoniyatlar oynasini ochadi va kelajakda ijtimoiy va iqtisodiy farovonlikni oshiradi. Bu ichki kuchga tayanib, rivojlangan va barqaror bo'lish imkoniyatidir. Turizm, birinchi navbatda, optimal hisoblanadi tarixiy va madaniy narsalarni monetizatsiya qilish orqali foyda olishdir. Keng ko'lamlı ma'noda, bu

yaratishga qodir davlat o'zini, qadr-qimmatini saqlash va uzatish uchun shartlar kelajak avlodlar uchun meros bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekiston ulkan sayyohlik va rekreatsiya salohiyatiga ega mamlakatdir. Bu asrlar davomida to'plangan va saqlanib qolgan yodgorliklar, qimmatbaho va nodir yodgorliklar va o'z tarixiga ega mamlakatdir. Ushbu amalga oshirilayotgan o'zgarishlar, yaqin kelajakda turizm industriyasini rivojlantirishga xizmat qiladi, mamlakatning barcha strategik maqsadlari zaminida, inson qadr-qimmatini saqlash uchun sharoit yaratish va tarixiy meroslarimizni kelajak avlodlarga yetkazish turadi.

Biz ishlab chiqayotgan "2022-2040-yillarda O'zbekiston Respublikasining turizm va madaniy merosini rivojlantirish strategiyasi" turizm va madaniy meros sohasini jadal rivojlantirishning ustuvor va strategik yo'nalishlarini belgilab beradi, maqsadli vazifalarni shakllantiradi. Turizm industriyasini rivojlantirish, madaniy merosni asrash uchun qonunchilik, iqtisodiy, moliyaviy va tashkiliy shart-sharoitlarni shakllantirish uchun xizmat qiladi. Hujjat loyihasida turizm mahsulotlarining yangi turlarini diversifikatsiya qilish, aholini turizmga keng jalb etish, infratuzilmani yaxshilash, madaniy merosni asrab-avaylash va sayyohlar sayohati uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, quyi moddiy va manaviy yordamga muxtoj axoli uchun to'siqsiz turizmni rivojlantirish kabi dolzarb masalalari o'z aksini topgan. Turizm va infratuzilmani rivojlantirishga xorijiy va mahalliy sarmoyalarni ko'paytirish, xalqaro hamkorlikni chuqurlashtirish, ko'rsatilayotgan xizmatlar hajmini oshirish va sifatini oshirish istiqboldagi strategik vazifalar bo'lib, ularni amalga oshirishni taqozo etadi.

Bizningcha, Strategiya mamlakat aholisining farovonligi va hayot sifatining yuqori standartlarini ta'minlashga qaratilgan turizm va madaniy meros sohasidagi davlat siyosatini amalga oshirish vositalaridan biri bo'ladi. Turizmni rivojlantirish, madaniy merosni asrab-avaylash va rivojlantirishda klasterli yondashuvni rivojlantirishga, rivojlanish nuqtai nazaridan jozibador bo'lgan hududlar va o'sish nuqtalariga alohida e'tibor qaratiladi. Boy madaniy-tarixiy merosni asrab-avaylash va yuksaltirish, ularni kelajak avlodga puxta o'tkazish davlat va davlatning strategik vazifasi bo'lib, 2040-yilgacha bo'lgan davrga mo'ljallangan mazkur Strategiya doirasida davlatimiz tomonidan maqsadli ishlarni amalga oshirishni taqozo etadi.

To'siqsiz turizmni rivojlantirishda, Turistik marshrutlar bo'ylab nogironligi bor shaxslarga xizmat ko'rsatish ehtiyojlari takomillashtirish va sifat jihatidan yangi standartlarni joriy etish, xizmat ko'rsatishni ishlab chiqish va amalga oshirish rivojlantirish bo'yicha davlat loyihalari infratuzilma ob'ektlari talab etiladi. Rivojlanish strategiyasining ustuvorligi turizm kompleksli kadrlar tayyorlashga aylanishi kerak ko'nikmalar va innovatsion echimlarni qo'llab-quvvatlash va yangi davlatdan yangi biznes g'oyalar ishlab chiqilishi zarur. Muhimi, ichki turizmning rivojlanishiga etibor berish, chet ellik sayyohlarni jalb qilish tashabbuslarning soyasida qolib ketmaslikni oldini olishdir. Qo'shimcha rag'batlantirish choralari ishlab chiqish ayniqsa mahalliy sayohatchilar uchun ruxsat beradi, ichki turizmni mustaqil ravishda rivojlantirish, daromad keltiruvchi qarama-qarshilikni minimallashtirish, sayyohlik oqimi yuqori va past mavsumlar oralig'ida amalga oshiriladi. Bizning oldimizda nogironligi bor insonlar orzusini amalga oshirish, inson qadr qimmatini ulug'lash, to'siqsiz turizmni rivojlantirish strategiyasi amalga oshirish vazifasi turibdi xamda tarixiy va madaniy merosni saqlash va rivojlantirish, izlanuvchanlik, oxir-oqibat qiymatlarni oshirish bilan bog'liq.

To'siqsiz turizmni rivojlantirish uchun quyidagilar orqali amalga oshirish chora-tadbirlari- nogironligi bor shaxshlar uchun turizm industriyasini jadal rivojlantirish, takomillashtirish turizmni boshqarish tizimini rivojlantirish, vizalar, litsenziyalar va ruxsatnomalarni soddalashtirish protseduralar, xorijiy investorlar uchun qulay sharoitlar yaratish, yangi turistik marshrutlarni yaratish, zamonaviy yo'nalishlarni rivojlantirish turizmning yangi turlari, ularning jozibadorligini oshirish, registrdan to'liq va samarali foydalanishga ko'maklashish, milliy turizm salohiyati, to'siqsiz turizmga ixtisoslashgan korxonalarini qo'llab-quvvatlash chang'i xizmatlari, arzon aviakompaniyalar reyslarini ochish, kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlash uchun kadrlarlar tayyorlashdan iborat.

Ushbu ko'rsatgichlarni amalga oshirish uchun, Nogironligi bor shaxslar uchun "To'siqsiz turizm" dasturi amalga oshiriladi. Bu haqda Madaniyat va turizm vazirligi xabar berib o'tdi. Bu haqda prezidentining "Turizm yo'nalishidagi islohotlarni yanada jadallashtirish va sohada davlat boshqaruvi tizimini samarali tashkil qilish chora-tadbirlari to'g'risida" qarorida ko'zda tutilgan. "Dastur doirasida har yili "Sayohat

barcha uchun!" loyihasi doirasida Qoraqalpog'iston respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahrida 1000 nafardan nogironligi bo'lgan shaxslarning respublikaning turizm salohiyati yuqori bo'lgan shaharlariga bepul sayohatlari tashkil qilinadi". Shuningdek, turizm, madaniy meros, konsert-tomosha obyektlari hamda aeroport, avto va temir yo'l vokzallarida nogironligi bo'lgan shaxslarning to'siqsiz harakatlanishi uchun zarur infratuzilma yaratish mexanizmlari joriy qilinadi.

O'zbekistonda nogironlik tibbiy va xayriya modellarining birlashuvidan kelib chiqqan holda belgilanadi: «nogiron odam – o'zining jismoniy yoki aqliy zaifliklari oqibatida ishlashi cheklanganligi tufayli ijtimoiy yordam va himoyaga muhtoj insondir. Inson ishlashining cheklanishi ularning o'ziga o'zi xizmat qilish qobiliyati, atrofda harakatlanish, yo'nalishni aniqlash, muloqot qilish, o'zining xatti-harakatlarini nazorat qilish va ishlash salohiyatini to'liq yoki qisman yo'qotish bilan tavsiflanadi». Ushbu kamchiliklarga asoslangan rasmiy ta'rif Nogironligi bo'lgan kishilar huquqlari to'g'risidagi konvensiyada mavjud bo'lgan nogironlikning ijtimoiy ta'rifidan farq qiladi. Konvensiyada berilgan ta'rif inson huquqlarini mustahkamlash, ta'minlash va kafolatlashga qaratilgan bo'lib, atrof-muhitni baholashni o'z ichiga oladi va yetarli darajada qo'llab-quvvatlanayotgan, o'z-o'ziga ishongan shaxsni ifodalaydi.

Turizm vazirligi O'zbekistonda to'siqsiz turizm infratuzilmasini rivojlantirish uchun bir qancha foydali qarorlar va o'zgartirishlarni taklif qildi. Sayohatni nogironligi bo'lgan shaxslar uchun qulaylashtirish, pandus, lift va ovozli ma'lumotnomalarni o'rnatish, imtiyoz va chegirmalar berish 5 yilga mo'ljallangan dastur haqida batafsil gapirib o'tdilar.

Xozirda Prezidentimizning «O'zbekistonda to'siqsiz turizm infratuzilmasini rivojlantirish va uni rag'batlantirish chora-tadbirlar to'g'risida» ustida bir qancha amaliy ishlar olib borilmoqda. Ishlab chiqilgan barcha loyihalar Turizm va madaniy meros vazirligi tomonidan qo'llaniladi. To'siqsiz turizmni rivojlantirish, rag'batlantirish va qulay shart-sharoit yaratish maqsadida, quyidagilar asosiy yo'nalishlar etib belgilanadi-turizm namoyishi obyektlari infratuzilmasi, birinchi navbatda madaniy meros va ziyorat obyektlari, muzeylar, teatrlar va joylashtirish vositalarida nogironligi bo'lgan shaxslar uchun zaruriy shart-sharoitlar yaratish, turizm sohasi subyektlari, shu jumladan,

turoperator va turagentlar, joylashtirish vositalari hamda transport xizmatlarini ko'rsatuvchi tadbirkorlik subyektlari, shuningdek, nogironligi bo'lgan shaxslarga sayohat davomida hamrohlik qiluvchi fuqarolarni rag'batlantirish, nogironligi bo'lgan shaxslarning to'siqsiz turizmni amalga oshirishlari uchun yaratilgan imkoniyatlarni tizimli hamda faol targ'ibot kampaniyalarini tashkil etish orqali ular xabardorligini oshirish, zamonaviy axborot texnologiyalari imkoniyatlaridan foydalangan holda turizm namoyishi obyektlarida ko'rsatiladigan xizmatlar sifatini oshirish, NNTlarni qo'llab-quvvatlash, jumladan, fuqarolar va homiylik xayriyalari hamda xorijiy tashkilotlarning grant mablag'larini jalb qilish tizimini takomillashtirish orqali to'siqsiz turizmni amalga oshirish kiradi.

Prizidentimizning yangi loyixasida 2023 yildan boshlab respublika hududlarida quyidagi bosqichlarda «To'siqsiz turizm infratuzilmasini rivojlantirish dasturi» amalga oshirilishi, 2023 yilda - Samarqand, Buxoro, Xorazm va Qashqadaryo viloyatlari, 2024 yilda - Farg'ona, Namangan, Andijon va Jizzax viloyatlar, 2025 yilda - Qoraqalpog'iston Respublikasi, Navoiy, Surxondaryo va Sirdaryo viloyatlar, 2026 yilda - Toshkent shahri va Toshkent viloyatida «To'siqsiz turizm infratuzilmasini rivojlantirish dasturi»ni moliyalashtirish Respublikaning davlat budjeti, homiylik mablag'lari va grantlar orqali amalga oshiriladi, yuqoridagi maqsadlar besh yilga Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi va uni amalga oshirishga oid davlat dasturiga kiritiladi.

2023.1 yanvardan boshlab: madaniy meros obyektlarini restavratsiya qilish va tiklash uchun O'zbekiston davlat budjetidan ajratiladigan mablag'larning 2 foizi nogironligi bo'lgan shaxslarning to'siqsiz harakatlanishi uchun madaniy meros obyektlariga har qanday shikast yetkazishning oldini olgan holda pandus, plintus va liftlar o'rnatishga yo'naltiriladi, Davlat budjetidan Turizmni qo'llab-quvvatlash jamg'armasiga ajratilgan mablag'larning 5 foizi OAV vakillari va jurnalistlar uchun infoturlar tashkil qilish, xalqaro va xorijiy turizm ko'rgazma, yarmarkalarda respublikada to'siqsiz turizm yo'nalishida mamlakatimizning salohiyatini namoyish qiluvchi targ'ibot va tarqatma materiallar tayyorlash, «Ipak yo'lida turizm» Toshkent xalqaro turizm yarmarkasida «O'zbekistonda to'siqsiz turizm» ekspozitsiyasini tashkil etish va o'tkazish uchun yo'naltirilishi.

Bundan tashqari, 2023/2024 o'quv yilidan boshlab davlat va davlat ulushi mavjud bo'lgan oliy ta'lim muassasalariga o'qishga qabul qilishning davlat buyurtmasi parametrlarida «Turizm», «Gid hamrohligi» hamda «Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish» ta'lim yo'nalishlari bo'yicha davlat buyurtmasi parametrlarining 1 foizi miqdorida davlat grantlariga kvotalar ajratish tizimi joriy qilinadi.

Shuningdek, loyihaga muvofiq, 2022 yil 1 sentabrdan boshlab «O'zbekiston bo'ylab sayohat qil!» dasturi doirasida bolalikdan nogironligi bo'lgan shaxslar hamda I va II guruh nogironligi bo'lgan shaxslarga sayohat davomida hamrohlik qiluvchi fuqarolarga quyidagi miqdorlarda chegirmalarni berish joriy qilinadi: transport vositalari chiptalarini xarid qilish va foydalanishda avia transport vositalari uchun 50 foiz, temir yo'l transporti uchun 40 foiz, avtobuslar uchun 30 foiz, madaniy meros obyektlari, muzeylar va teatrlarga kirish chiptalarini xarid qilishda 50 foiz chegirmalar belgilab berildi. «O'zbekiston temir yo'llari» va «Uzbekistan airports» «O'zavtotrans» kompaniyasi tasarrufidagi avtobuslarning kamida 2ta o'rindig'ini nogironligi bo'lgan shaxslar uchun moslashtirish va ko'targichlar o'rnatish, aeroport, temir yo'l va avtobus vokzallarini panduslar (10 daraja qiyalikdan baland bo'lmagan) va elektr ko'targichlar bilan jihozlash, vokzallar hududida aravacha orqali harakatlanuvchi elektr ko'targichlarni o'rnatish, vokzallar hududidagi va binoning barcha qismlarida eshitiluvchi ovozli ma'lumotlar berib borish, vokzallari hududidagi va binoning barcha qismlarida o'rnatilgan navigatsiya ko'rsatkichlar va ulardagi yozuvlarni ikki baravar hajmda kattalashtirgan holda qayta o'rnatilishini, poyezdlar vagonlarida nogironligi bo'lgan shaxslar uchun maxsus aravacha bilan o'tirishga moslashtirilgan kamida 5 tadan maxsus joylar tashkil etish lozimligi ushbu loyixani amalga oshirishda muxim ahamiyat kasb etadi.

Har yili Oliy Majlisi palatalari, Turizm va madaniy meros vazirligi, Yoshlar ishlari agentligi, Oila va xotin-qizlar davlat qo'mitasi, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi o'zlarining budjetdan tashqari jamg'armalaridan teng ulushlarda Nodavlat notijorat tashkilotlarini va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlarini qo'llab-quvvatlash jamoat fondiga 500 mln so'mdan ajratishi aytib o'tildi.

Mablag'lar «Temir daftar», «Ayollar daftari» va «Yoshlar daftari»ga kiritilgan nogironligi bo'lgan shaxslar, birinchi navbatda yoshlar va xotin-qizlarni turizm sohasidagi tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash va ular sayohatlarini tashkil qilishga grant sifatida yo'naltiriladi. Nogironligi bo'lgan yoshlar va xotin-qizlarni oilaviy mehmon uylari, xostellar, o'tov lagerlari majmuasi, avtokempinglar, eko-uylar majmuasi, konteyner shaharchalar va chodirli lagerlar, shuningdek, turoperator faoliyatini tashkil qilish uchun kasbga o'qitish va malakasini oshirish, nogironligi bo'lgan yoshlar va xotin-qizlarning nogironligi bo'lgan shaxslar uchun qulay va to'siqsiz, yangi turizm mahsulotlari va yo'nalishlarini ishlab chiqish va targ'ib qilish, nogironligi bo'lgan shaxslarni turizm sohasida kasbga tayyorlash va malakasini oshirib borish uchun ularga muqobil shakldagi o'quv materiallarini ishlab chiqish va ulardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, fuqarolik jamiyati tashkilotlariga tog'li va olis hududlardagi nogironligi bo'lgan shaxslarni respublika bo'ylab sayyohatlarni tashkil qilish uchun ajratilshi maqsadga muvofiqdir.

2023.1 martdan 2026 yil 1 martga qadar to'siqsiz turizm yo'nalishida qo'shimcha rag'batlantirish tizimi joriy etilishi, Mehmonxonalarga xonalarning kamida uchta xonasi o'rindiqli aravachadan foydalanadigan, shuningdek, eshitish va ko'rish bo'yicha nogironligi bo'lgan shaxslarning ehtiyojlariga muvofiq displeylar va ovozli qurilmalar bilan jihozlash va saqlash bo'yicha harajatlari undirilgan turistik yig'im summasidan malum miqdorlarda qaytarib beriladi. Davlat budjeti mablag'lari hisobidan-plyaj, basseyn xizmatlari ko'rsatayotgan tadbirkorlik subyektlari tomonidan kamida 3 yil davomida foydalanish sharti bilan o'rindiqli aravachadan foydalanadigan nogironligi bo'lgan shaxslar qulay tarzda jihozlash xarajatlarining bir qismi, lekin - 10 million so'mdan ortiq bo'lmagan miqdorda, umumiy ovqatlanish shoxobchalari, shuningdek, restoran va kafelarni ovozli menyu xarid qilish va ta'minlash bo'yicha xarajatlari, har bir ovozli menyu uchun - 1 million so'm miqdorida belgilab berilishi mamlakatimizda inson qadrini yanada ulug'lashga xizmat qiladi.

Transport xizmatlarini ko'rsatuvchi tadbirkorlar tomonidan transportlarni o'rindiqli aravachadan foydalanadigan nogironligi bo'lgan shaxslar qulay tarzda jihozlash xarajatlari quyidagi miqdorlarda qoplab berilishi to'siqsiz turizmni

rivojlantirishga xizmat qilibgina qolmay uni samarali amaliyotga tadbiq etadi. Loyihada belgilanganidek, tibbiy-ijtimoiy xizmatlarni rivojlantirish agentligi transport vazirligi, «O'zbekiston temir yo'llari» AJ va «Uzbekistan airports» AJ bilan birgalikda 2022 yil 1 sentabrga qadar «Ijtimoiy xizmat» elektron platformasini transport chiptalarini xarid qilish bo'yicha onlayn platformalar bilan integratsiya qilinishini ta'minlanishi xam muxim ahamiyatga egadir.

Turizmning yangi, noan'anaviy turlari orasida virtual turizm xam alohida ajralib turadi bunga sabab nogironligi bor, xarakatdan cheklangan insonlar xam ushbu virtual turizm yurizmdan manaviy ozuqa olishi mumkunligi alohida etiborimizni tortmasdan qolmaydi. "Virtual turizm - bu zamonaviy kompyuter texnologiyalari va aloqa tarmoqlaridan foydalangan holda, kerakli manzil haqida haqiqatda mavjud bo'lganlar orasidan, unga ko'chmasdan, eng real sensorli ma'lumotlarni yaratish va olish imkonini beradigan individual faoliyatdir."

Sayyohlikni rivojlantirish uchun raqamli platformalardan foydalanishning navbatdagi afzalligi bu turizm sanoatida inqilob qilish imkoniyatiga ega bo'lgan blokcheyn texnologiyasidir. Hozirda turistik xizmatlar sifatini yaxshilash uchun blokcheyndan foydalanish imkoniyatlari o'rganilmoqda, bu esa sayohat paketlarini ishlab chiqish va yetkazib berish jarayonini jiddiy o'zgartirishi mumkin.

Gap doimiy ravishda kengaytirilgan yozuvlar zanjiriga asoslangan va soxtalashtirish, qayta ko'rib chiqish, buzish va ma'lumotlarni o'g'irlashga chidamli taqsimlangan ma'lumotlar bazasi texnologiyasi haqida bormoqda. Ko'pincha blok zanjirlarning nusxalari turli xil kompyuterlarda saqlanadi va mustaqil ravishda qayta ishlanadi, bu esa sayohat xizmatlarini ishlab chiqaruvchilarga vositachilarni chetlab o'tib, iste'molchilar bilan bevosita ishlashga imkon beradi, xususan, tarqatish xarajatlarini kamaytirish uchun aviakompaniyalar uchun agent komissiyalaridan qochish, shuningdek, mijozlar uchun sodiqlik dasturlarini amalga oshirish, to'g'ridan-to'g'ri bron qilish jozibadorligini oshirish.

Yuqoridagi Konsepsiyaning asosiy maqsadi qulay iqtisodiy shart-sharoitlar va shart-sharoitlarni yaratish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samaradorligini oshirish, turizm sohasini jadal rivojlantirish bo'yicha ustuvor maqsad va vazifalarni

ishlab chiqish, uning iqtisodiyotdagi roli va hissasini oshirish, turizmni diversifikatsiya qilish va takomillashtirishdan iborat edi. Xizmatlar sifati, shuningdek, turizm infratuzilmasini yaxshilash, bir qator jadal islohotlar, maqsadli subsidiyalar, imtiyozlar va preferensiyalar ko'rinishidagi davlat investisiyalari, infratuzilmaviy loyihalarning amalga oshirilishi mamlakatimizda turizm industriyasining mavjud infratuzilmasini jadal yangilashni ta'minlash imkonini beradi.

Ayniqsa, turizm sohasi 2020 yil boshida to'siqsiz turizm va madaniy meros sohalari uchun mutaxassislariga qo'shimcha ehtiyojni yuzaga keltirayotganini alohida ta'kidlash lozim. 60 mingdan ortiq oliy ma'lumotli, 200 mingdan ortiq o'rta maxsus ma'lumotli bo'lgan va umuman, 2040 yilgacha bo'lgan davrda kamida 600 ming kishini tayyorlash va mamlakat turizm sanoati uchun kadrlarni qayta tayyorlash talab etiladi..

Biz O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning asosiy tizimli muammolarini tahlil qilish va aniqlash, jumladan- sayyohlar uchun transport xarajatlarining yuqoriligi, bu sayohat xarajatlarining 40-45% ni tashkil etadi, ayniqsa xalqaro havo qatnovlarida, mamlakatda turizmning amalda raqobatbardosh turlari va shakllari mavjudligini hisobga olgan holda, horijiy davlatlarga dam olish uchun sayohat qilayotgan fuqarolarning yuqori darajasini oshirish uchun ushbu ko'rsatilgan kamchiliklarga etibor berishimiz va to'g'ri yo'lga qo'yishimiz lozim. Birinchidan - investitsiyalar etishmasligi, turizm sohasidagi bazaviy infratuzilmaning (elektr energiyasi, suv ta'minoti, tozalash inshootlarini gaz bilan ta'minlash, transport tarmoqlari va boshqalar) yaxshi modernizatsiya qilinmaganligi sababli mavjud muhandislik infratuzilmasining sezilarli darajada yomonlashishi, asosiy va ichki kirish yo'llari va turistik ob'ektlar infratuzilmasining eskirgan holati, kichik, o'rta va yirik tadbirkorlik sub'ektlari hamda turizm sohasida loyihalarni amalga oshirish uchun imtiyozli, shu jumladan xalqaro va uzoq muddatli kredit liniyalarining kamligi to'siq bo'lib qolmoqda.

Virtual turizmning afzalligi ham shundan iboratki, undan aholining barcha ijtimoiy qatlamlari, masalan, nogironlar, jismoniy va real vaqt rejimida sayohat qilish uchun yetarli mablag'ga ega bo'lmaganlar va boshqalar foydalanishi mumkin. Tegishli ilovalar va dasturlarga ega kompyuter uskunalari va uy Wi-Fi-ga ega bo'lish kifoya. Natijada barcha vositachilar bozorni tark etishi mumkin va turistik mahsulot yanada

sifatli va arzon bo'ladi, turizm xizmatlarini ko'rsatuvchi provayderlarning mas'uliyati ortadi.

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki, turizm dunyoning eng muhim iqtisodiy tarmoqlaridan biriga aylandi. Dunyoning ko'plab mamlakatlarida turizm sanoati kasbiy o'sish uchun ish o'rinlari va imkoniyatlarni taqdim etadi. Shu bilan birga, bitta xizmat ko'rsatishga bir nechta mutaxassislar jalb etilishi tufayli ushbu sohada bandlik boshqa xizmat ko'rsatish sohalariga nisbatan qariyb ikki barobar tez o'sib boradi. Turistlarning shaxsiy qadriyatlari va afzalliklarini o'zgartirish turizmni rivojlantirishda asosiy rol o'ynaydi. Shu bois sayyohlik kompaniyalari oldida turizm sohasidagi innovatsiyalar va to'liq joriy etish, moslashtirish, ushbu sohaning zamonaviy o'zgarishlari, tebranishlari va rivojlanish tendensiyalarini to'liq hisobga olish maqsadida raqamli platformalarga o'tish vazifasi muxim omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Rakhimov, Z. O., Haitboev, R., Ibadullaev, N. E., & Safarov, B. S. (2018). Tour operating. Study guide. Tashkent: "Science and Technology.
2. Raximov, Z. O. (2019). Entrepreneurship in tourism. Study guide. Samarkand: SamISI.
3. Raximov, Z. O. (2021). Socio-economic problems of hotel industry development in the field of tourism. Monograph.-Samarkand: SamISI.-2021.
4. Рахимов З.О., Исмаилов Н.И. Пандемиянинг туризмга таъсири. "Сервис" илмий-амалий журнал махсус сон. – Самарқанд: 2020. 88-90 б.
5. Odilovich, R. Z., & Najmiddin, I. (2021). Problems of Development of Tourism Infrastructure in The Republic Of Uzbekistan After Pandemid. Central asian journal of innovations on tourism management and finance, 2(3), 16-19.
6. Raximov, Z. O., & Ismailov, N. I. (2021). Samarkand tourism destination: status and development. European Scholar Journal (ESJ), 2(2), 62-64.